

Høringsuttalelse fra Lister barnevern vedr. NOU 2016:16 Ny barnevernslov- Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse

BAKGRUNN: Regjeringen oppnevnte et utvalg i 2014 som skulle se på hvordan barnevernloven kan forenkles. Mandatet gikk ut på å foreta en teknisk, språklig og strukturell gjennomgang av barnevernloven. Loven skal gjøres mer tidsriktig og tilgjengelig, begrepsbruken utredes, detaljreguleringsnivå vurderes i forhold til kommunale barneverntjenestens selvstendige faglige skjønn og ivaretagelse av rettssikkerheten til barnet og familien.

Lister barnevern, som er et interkommunalt barnevern bestående av 5 kommuner (Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal, Lyngdal og Sirdal) viser til brev fra Barne- og likestillingsdepartementet den 07.11.16 og ønsker å gi en høringsuttalelse innen fastsatt frist. I tråd med ønsket i høringsbrev vil uttalelsen følge kapitteinndelingen i NOU 2016:16.

Kap. 3: Tilpasning av loven til samfunns og kunnskapsutviklingen - tidsriktighet

Lister barnevern vurderer at lovforslaget i all hovedsak er et svært positivt bidrag til å bringe barnevernsloven i takt med utviklingen. I forhold til valg av ord og uttrykk reflekteres dagens syn på barn og barns behov godt. Det er også positivt at barns rett til beskyttelse og omsorg settes i sentrum ved utforming av lovforslaget.

Kap. 4: Lovstruktur, språklig og teknisk forenkling

Lister barnevern støtter lovforslaget og mener at den nye strukturen medfører at loven gir en oversiktlig, systematisk, klar og helhetlig forståelse av gangen i en barnevernsprosess. Det er bra at de reguleringer som anses å være viktigst for barn kommer først og at den kronologiske oppbygningen følger gangen i en barnevernsprosess. Vi støtter at lovutkastet følger forslagene til begrepsendringer fra barn og unge.

Lister barnevern er enig i at det er riktig å avgrense og tydeliggjøre barneverntjenestens ansvar.

Kap.5: Reguleringer av grunnleggende rettigheter og prinsipper

Lister barnevern støtter de to grunnleggende normene som hele loven må anvendes i lys av, barnets rett til omsorg og beskyttelse og prinsippet om at barnets beste skal være avgjørende for alle handlinger og beslutninger som berører et barn. Vi støtter at sentrale momenter for vurderingen av barnets beste er nedfelt i loven og legger til grunn at tilknytnings og relasjonskvalitet inngår i en faglig vurdering for å belyse barnets rett på en utviklingsfremmende omsorg.

En styrking av barns rett til medvirkning henger sammen med den utviklingen barnevernets arbeid har hatt den siste tiden og er naturlig at tas inn i nytt forslag.

Påpekning av samarbeidsplikten og lovfesting av minste inngreps prinsipp er positivt.

Forsvarlighetskravet bør videreføres i loven. Dette vil være en rettesnor for kommunene når de ser på egen tjenestes oppbygging og størrelse.

Kap.6: Barnevernsloven som en rettighetslov for barn

Barns rettigheter til hjelp bør styrkes.

Lister barnevern frykter likevel at retten til hjelp vil fremheves for å «skyve» saken over på barneverntjenesten, og ser at en ofte har et tomrom i saker der foreldre over tid takker nei til frivillige hjelpetiltak fra barneverntjenesten og omsorgsovertakelse. Det er viktig å unngå at barnet blir en kasteball i systemet, og viktig å tilrettelegge for at barnet får nødvendig hjelp på lavest mulig nivå.

Kap.7: Ansvar og trygt oppvekstmiljø, omsorg og beskyttelse

Vi er positive til at det innføres en plikt i kommunene til å sørge for at kommunens tjenestetilbud samordnes og at det lages en plan for kommunes forebyggende arbeidet rettet mot barn og unge.

Vi mener det er riktig at barneverntjenestens ansvar innskrenkes ved at man tar bort plikten til å delta i det forbyggende arbeidet rettet mot alle barn i kommunene. Barneverntjenestene arbeider først og fremst mot enkeltbarn og har fokus på å sette inn hjelpetiltak i forhold til dette.

Barnevernets ansvarsområde tydeliggjøres i forhold til kjerneoppgaven, nemlig det å gi forsvarlig omsorg og beskyttelse når barnets omsorgssituasjon tilsier det, eller når barnet utsetter egen helse og utvikling for fare. Det er likevel viktig at det presiseres at barneverntjenesten skal ha et samarbeid med andre aktuelle instanser samt være delaktig i utarbeidelsen av plan for forebyggende arbeid rettet mot barn og unge.

Utvalget foreslår å lovfeste at kommunen skal sørge for at barneverntjenesten til enhver tid er tilgjengelig for gjennomgang av meldinger. Dette vil bli svært krevende for den enkelte kommune, og det bør gjennomføres en grundig behovs og organiserings utredning. En tanke kan være å knytte tilgjengeligheten utenfor kontortid opp mot det nasjonale nødnummeret på lik linje som politi, brann og lege med tilhørende bakvaktordning i tillegg til allerede eksisterende alarmtelefon (116 111)

Kap.8: Særlig om samarbeid mellom barnevern og psykisk helsevern

Vi er svært positive til at det foreslås en barnevernhelsereform. Dette er en lenge etterlengtet reform som må igangsettes så fort som mulig.

Det er viktig at dette arbeidet skjer parallelt i barnevernet, i det kommunale helsevesenet og i spesialisthelsetjenesten med et særlig fokus på barn og unge fram til myndighetsalder. Arbeidet må resultere i tydelige rolle og ansvarsavklaringer.

Kap.9: Melding til barneverntjenesten og barneverntjenestens undersøkelser- krav til dokumentasjon

Vi stiller oss bak flere av forslagene som utvalget foreslår, særlig i forhold til innføring av krav til begrunnelse knyttet til henleggelser av meldinger, plan for undersøkelse og gjennomføring av en systematisk og tilstrekkelig grundig undersøkelse. Vi støtter også krav til journal for hvert barn og at gjeldene fristregler for undersøkelse videreføres.

Det er viktig og i tråd med gjeldende praksis at det i forhold til mottatte meldinger vurderes fortløpende om de nødvendiggjør hasteflyttinger eller andre hastetiltak.

Kap.10: Informasjonsutveksling mellom barneverntjenesten og andre

Vi støtter at helsepersonelloven § 25 endres slik at helsepersonell også kan dele opplysningene med barneverntjenesten. Videre støtter vi forenklingen i reglene om opplysningsplikt.

Kap.11: Tiltakene i barnevernet

Vi mener at den nye lov strukturen og inndelingen i de tre kapiteler er hensiktsmessig og en ryddig oppbygning av loven.

Utvalget foreslår at frivillige hjelpetiltak som retter seg mot barn med partsrettigheter ikke kan opprettholdes hvis barnet motsetter seg tiltaket. Dette er i tråd med gjeldende regelverk.

I forhold til pålegg om tilsyn, meldeplikt og urinprøver savner vi muligheten til å pålegge hårprøvetesting (eller testing av annet biologisk materiale). Dette fordi vi opplever at urinprøver lett manipuleres, og analysering av hårprøver gir for alle parter behov et sikrere svar.

Vi er positiv til at barneverntjenesten gis hjemmel om å pålegge hjelpetiltak mot samværsforeldre.

Vi støtter forslaget om å legge beslutningskompetansen til flytteforbud OG samværsregulering knyttet til barn som er bosatt utenfor hjemmet med foreldrenes samtykke til barneverntjenestens leder.

Vi støtter forslaget om å oppheve omsorgen uten nemndsbehandling når partene er enige om dette..

Barnevernloven bør bidra til å sikre at barn som har fått god tilknytning til fosterhjemmet kan få ro og stabilitet. Det er derfor viktig at det blir begrensninger på hvor ofte det kan reises sak om tilbakeføring av barn som har bodd lenge i fosterhjem og ved at det legges til rette for at fosterbarn som har bodd i fosterhjemmet siden de var spe-/småbarn kan adopteres.

Utvalget foreslår å videreføre at det skal gjelde en frist på tolv mnd. for å kreve behandling av ny sak om opphevelse av vedtak. Vi mener at det er beklagelig at man ikke tar på alvor de belastningene det medfører for barn at det blir fremmes sak om tilbakeføring hvert eneste år, og ønsker en sulingsprosess. Vi tenker også det er viktig at det blir mulig at saker behandles forenklet også i tingretten på lik linje som sakene kan behandles forenklet i fylkesnemnda.

Kap.12: Hastevedtak

Det er positivt at det gjøres en endring i ordlyden i loven slik at hastevedtak om bosted utenfor hjemmet ikke lenger krever at barnet er i hjemmet.

Vi er noe kritiske til å frata påtalemyndigheten enhver mulighet til å treffe hastevedtak utover menneskehandel, og mener at dette må utredes bedre sett i sammenheng med forslaget om døgntilgjengelig barnevern.

Vi støtter forslaget til fylkesnemndas sammensetning ved klagesaker, men mener det bør være mulighet for at saker også kan behandles etter dagens ordning.

Kap.13: Kontakt og samvær

Vi støtter utvalgets forslag og er enig i at forslaget gir mulighet for en fleksibilitet i gjennomføringen av kontakt når alle parter er enig. Utfordringen kan fort bli at det for barnet kan oppleves som en kontinuerlig nemnd/rettsprosess fordi det er så mange forskjellige som innehar partsrettigheter i forhold til samvær. Dette kan igjen virke forstyrrende på barnets behov for ro og stabilitet i fosterhjemmet, fremme barnets lojalitetskonflikter og motvirke at barnet utvikler nødvendig tilhørighet til fosterhjemmet og miljøet der. Vi støtter derfor mindretallets forslag om hvem som har rett til å fremme sak om samvær og støtter deres begrunnelse for dette.

Kap.14: Oppfølging av barn og foreldre etter tiltak. Planer

Vi støtter mindretallet i forhold til ordning med støtteperson.

Ved tilbakeføring til foreldre etter omsorgsovertakelse støtter vi Raundalen utvalgets utviklingsstøttene tilknytningsprinsipp slik at barn som har knyttet seg til fosterforeldre skal kunne vokse opp der.

Kap.15: Bosted utenfor hjemmet

Vi støtter forslaget om at det alltid skal vurderes om fosterhjem kan velges blant barnets nettverk.

Kap.16: Partsrettigheter og ordninger som sikrer barns prosessuelle rettigheter

Utvalget foreslår å senke partsrettigheter fra 15 til 12 år. De rettigheter man får som part i en sak vil medføre at barnet har dokumentinnsyn, rett til forhåndsvarsel, underretning og klagerett osv. Videre vil barnet få informasjon om foreldrenes bakgrunn, nettverk og tredjepersoner osv. Dette kan være opplysninger som skal håndteres varsomt, og som setter en 12 åring i uheldige og vanskelige situasjoner. Barn med partsrettigheter vil få kopi av disse dokumentene om de ber om det.

Vi frykter at partsstatus fra 12 år kan medføre økt risiko for at enkelte barn utsettes for mer press og psykologisk tvang fra foreldre og/eller søsken. Slikt press kan også komme for å få barnet til å kreve endringer i tidligere vedtak. Barnet vil dessuten kun ha rett på advokatbistand fra formidling av at det fremmes sak om omsorgsovertakelse. Ivaretagelsen av barnet vil derfor i de fleste tilfeller bli ivare tatt av foreldrene som er barnets verge.

Vi er derfor skeptiske til at aldersgrensen for partsrettigheter senkes til 12 år da dette vil medføre at barnet automatisk får fullt dokumentinnsyn uten andre muligheter enn gjeldende forvaltningslovens bestemmelser for innsynsbegrensninger. Vi er likevel positive til at barn under 15 år som ønsker å opptre som part, i større grad kan innvilges partsrettigheter ved behandling i nemnd/rett.

Vi støtter utvalgets forslag om at foreldre med foreldreansvar skal være part i en sak og at det kan nektes dokumentinnsyn av hensyn til barnet.

Vi støtter at tillitsperson, talsperson og tilsynsperson erstattes med trygghetsperson.

Kap.17: Økt rettssikkerhet ved saksbehandling i fylkesnemndene

Vi støtter at barn skal få rett til å uttale seg direkte til nemnda, at det lovfestes et krav om at barns mening og vurdering av barnets beste skal fremgå av Fylkesnemndas vedtak.

Videre støtter vi at klagesaker kan behandles med full nemnd, men ønsker at det skal være mulighet til vurdering ut fra sakens kompleksitet mm slik at enkelte saker kan behandles av nemndleder alene.

Vi støtter også lovfestet adgang til anonym vitneførsel i nemnda, etablere en klage og disiplinær ordning for nemndledere, lovfeste forening av saker som gjelder foreldrenes felles barn og legge kravene til innhold i begjæringer tettere opp til kravene etter tvisteloven.

Kap. 18: Økonomiske og administrative konsekvenser

Vi synes gjennomgangen i dette kapittelet er noe overfladisk og forutsetter at kommunene vil bli fullt ut kompensert for merkostnadene lovforslaget innebærer.

I forhold til kapittel 8 er det svært viktig å få klare og entydige grenseganger i forhold til ansvar og økonomi mellom tjenestene slik at en unngår at barnet/ungdommen blir gjenstand for en faglig og økonomisk dra

kamp. Illustrerende er dagens refusjonsordning etter HOT for særlig ressurskrevende brukere som utelukker refusjon i forhold til barnevernstiltak. Resultatet er manglende oversikt og flere kommunale egenandeler etter ulike lovverk for ivaretagelse av et barns sammensatte behov.

Farsund, 30.01.2017

Bodil Waage Glomsheller
Fung. Enhetsleder Lister barnevern